NORGE HAR OGSÅ VÆRT ET «DRITTLAND» FOR AMERIKANERNE

De tidlige norske innvandrerne til USA – og barna deres – slet med å tjene penger og å integrere seg i det amerikanske samfunnet.

President Donald Trumps angivelige uttalelse om at han ønsker seg flere innvandrere fra Norge – og færre fra det han skal ha omtalt som «drittland» som Haiti, El Salvador og afrikanske nasjoner – har skapt rasende reaksjoner over hele verden det siste døgnet.

– Beklager, men du kan ikke bruke noe annet ord for dette enn «rasistisk», sier Rupert Colville, en talsmann for FNs menneskerettighetsråd, fredag.

Trump benektet onsdag ettermiddag at han hadde brukt uttrykket «shithole countries», etter at talspersoner i Det hvite hus i flere omganger hadde unnlatt å bestride påstanden.

Han har derimot ikke kommentert den angivelig positive omtalen av nordmenn. Det er også uklart om han er klar over vanskelighetene mange norske utvandrere støtte på da de kom til USA i store bølger på 1800-tallet og begynnelsen av 1900-tallet.

Fakta: Den norske utvandringen til USA

- I oktober 1825 kom det første norske skipet, "Restauration", med emigranter til USA. Skipet brakte 52 mennesker fra Stavanger til den nye verden.
- Cleng Peerson regnes som opphavsmannen til den norske utvandringen til Amerika.
- Fra 1836 tok emigrasjonen seg kraftig opp, men først i 1866 begynte masseutvandringen.

angivelig – rzekomy
(en) uttalelse - wypowiedź
å omtale – wspominać, nadmieniać, omawiać, napominać
rasende–dosłownie: wściekłe (reakcje), ale *rasende* służy raczej do podkreślenia przymiotnika *(f.eks. han er rasende flink i norsk, det var rasende morsomt, det!)* i nie tłumaczy się tego słowa dosł.
(et) døgn - doba
(en) talsmann – rzecznik, orędownik
menneskerettigheter – prawa człowieka
å benekte - zaprzeczać
å unnlate – zaniedbać
å bestride – 1. podważać coś, zaprzeczać: *det kan ikke bestrides at ...* – nie można zaprzeczyć, że… / 2.opłacić, ponieść koszty; *bestride utgiftene til noe*
(en) påstand - twierdzenie
(en) utvandrer - emigrant
kraftig – mocny, silny

- Det utvandret alt i alt 800 000 fra Norge.
- Den første store bølgen av utvandrere kom fra 1866 til 1873. Den andre og største bølgen varte fra 1879 til 1893, og den tredje kom i det første tiår av 1900-tallet.
- Nye lover på 1920-tallet sørget for at nesten all innvandring til USA stanset opp. Samtidig bidro en bedre økonomi i Norge til at færre nordmenn valgte å utvandre.

En tredjedel av Norges befolkning utvandret

Året var 1839. Etter å ha gått til fots i to uker fra Illinois kom vossingene Nils Bolstad, Nils Gilderhus og Magne Bystølen frem til et område i det sørlige Wisconsin. Der fant de den perfekte blandingen av skog, flatmark og vanntilførsel.

Dermed dannet de grunnlaget for det som skulle bli den viktigste norske bosettingen i den første fasen av den norske utvandringen til USA – området rundt Koshkong-prærien.

I tiårene som fulgte, utvandret rundt en tredjedel av Norges befolkning til USA. Mange flyktet fra fattigdom i Norge. Løftet om billig landjord og nye muligheter lokket på den andre siden av Atlanteren.
På mange måter minnet de om innvandrerne som kommer til USA i dag fra fattige land som Haiti og El Salvador.

Norske innvandrere tjente mindre penger enn andre

Men nordmennene slet med å tilpasse seg i sitt nye land.

Mens innvandrere fra Russland, Sverige og Irland i gjennomsnitt tjente mer penger i 1880 enn de etablerte amerikanerne, lå de norske utflytterne langt etter, ifølge tall fra National Bureau of Economic Research.

(en) lov – prawo, ustawa, także kodeks
å stanse opp – zatrzymać się, zastopować
(en) bosetting - osiedlenie
(en) prærie - preria
i gjennomsnitt – przeciętnie

Og de slet med å tilpasse seg. De norske annengenerasjonsinnvandrerne hadde den nest laveste inntekten av innflyttergruppene. Kun portugisiske utflyttere gjorde det dårligere, ifølge rapporten.

– Dette viser at «taperimmigrantene» fra gårsdagens «drittland» ofte blir til fortreffelige, rike amerikanere etter noen generasjoner samtidig som landene deres utvikler seg i betydelig grad, skriver Alex Nowrasteh, immigrasjonsanalytiker ved tankesmien Cato Institute, på Twitter.

– Nordmenn ble ansett som dumme og litt trege

Norske innvandrere slet, i langt større grad enn svensker og dansker, med å integrere seg i det amerikanske samfunnet, sier historiker Sverre Mørkhagen, som har skrevet et trebindsverk om den norske utvandringen til USA.

– Noen nordmenn ble nok ansett som dumme og litt trege. De holdt seg for seg selv, og dannet organisasjoner som Sons of Norway for å fremme sine egne interesser. De var langt mer innadvendte enn mange andre innvandrergrupper, sier han.

Lenge fikk norskamerikanerne være i fred, men fra 1880-tallet og utover ble fremmedfrykten langt mer fremtredende i USA. Norskspråklige aviser ble stemplet som antiamerikanske. Da første verdenskrig brøt ut, ble flere av dem sensurert og i noen tilfeller tvunget til nedleggelse, ifølge den Alaska-baserte antropologen Terje «Ted» Birkedal.

gårsdagens – wczorajszy; *(en) gårsdag* = dagen i går
fortreffelig – wspaniały, znakomity, wyborny
å bli ansett som – być postrzeganym jako, uważanym za…
treg – leniwy, ociężały, gnuśny
(et) trebindsverk – trzytomowe dzieło; *(et) bind*- tom (książki), *(et) verk* - dzieło
å fremme – wspierać, promować sprzyjać czemuś
(en) fremmedfrykt – strach przed nieznanym, obcym
fremtredende – ważny, widoczny (w znaczeniu wybijający się), wybitny
å bryte ut *(brøt/brøyt - har brutt)* - wybuchnąć

– Denne fremmedfiendtlige fasen av amerikansk historie slettet mye av den opprinnelige livligheten i den norskamerikanske kulturen i USA, skriver Birkedal i artikkelen «Why bestemor never taught you Norwegian» på nettstedet norwegianamerican.com.

Norskamerikanske Marissa Lingen skriver på Twitter at oldeforeldrene hennes ble trakassert fordi de var norske «squareheads».

Norske utvandrere hyllet av presidenten i 1925

Men likevel ble de norske innvandrerne hyllet. Da 100-årsmarkeringen for den norske utvandringen ble feiret i 1925, holdt president Calvin Coolidge en tale for 300.000 mennesker i Minneapolis i Minnesota. Da omtalte han norskamerikanerne som mønsterinnvandrere.

– Theodore Roosevelt snakket også varmt om de norske innvandrerne. Det at de holdt seg for seg selv, gjorde også at de ikke skapte så store problemer eller drev med kriminalitet, sier Mørkhagen.

Artikkelen ***Norge har også vært et «drittland» for amerikanerne*** av Kristoffer Rønneberg ble hentet fra følgende nettside: https://www.aftenposten.no/verden/i/zLr8rb/Norge-har-ogsa-vart-et-drittland-for-amerikanerne

oldeforeldrene pradziadkowie; przedrostek -*olde* zawsze będzie odpowiadał polskiemu przedrostkowi -*pra*, *oldemor* - prababcia

å trakassere – gnębić, dręczyć, nękać, także molestować

å hylle – podziwiać coś, honorwać, także czcić